

Nr 45.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 65 § lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården m. m.; given Stockholms slott den 20 januari 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag angående ändrad lydelse av 65 § lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården;
- 2) lag angående ändrad lydelse av 68 § 2 mom. lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag); samt
- 3) lag angående ändrad lydelse av 17 § lagen den 18 juni 1937 (nr 383) om förskottering av underhållsbidrag till barn.

GUSTAF.

Albert Forslund.

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändrad lydelse av 65 § lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om
fattigvården.

Härigenom förordnas, att 65 § lagen den 14 juni 1918 om fattigvården
skall erhålla följande ändrade lydelse:

65 §.

Anspraak på ersättning för fattigvårdskostnad av understödstagare eller av
försörjningspliktig, som i 3 § sägs, må icke bifallas, där den ersättningsskyl-
dige genom att återbetala kostnaden eller någon del därav kan antagas kom-
ma att sakna nödiga medel till underhåll för sig och de sina eller eljest syn-
nerliga skäl tala mot bifall till ersättningsanspråket.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1939.

Fråga om skyldighet att utgiva ersättning för fattigvårdskostnad, vilken
belöper å tid efter nämnda dag, må utan hinder av beslut, som meddelats
före samma dag, upptagas till ny prövning samt avgöras med tillämpning
av bestämmelserna i 65 § i dess lydelse enligt denna lag.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 68 § 2 mom. lagen den 6 juni 1924 (nr 361)
om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag).

Härigenom förordnas, att 68 § 2 mom. lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag)¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

68 §.

2 mom. För kostnaden — — — barnets föräldrar.

Anspråk på ersättning för kostnad, som här sägs, må ej bifallas, där den ersättningsskyldige genom att återbetala kostnaden eller någon del därav kan antagas komma att sakna nödiga medel till underhåll för sig och de sina eller eljest synnerliga skäl tala mot bifall till ersättningsanspråket.

Make, som — — — ersätta kostnaden för barnet.

Har barn — — — för barnet.

Anspråk på ersättning för kostnad, som i tredje och fjärde styckena sägs, må ej bifallas, där synnerliga skäl tala mot bifall till ersättningsanspråket.

I fråga — — — om fattigvården.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1939.

Fråga om skyldighet att utgiva ersättning för kostnad, vilken belöper å tid efter nämnda dag, må utan hinder av beslut, som meddelats före samma dag, upptagas till ny prövning samt avgöras med tillämpning av bestämmelserna i 68 § 2 mom. i dess lydelse enligt denna lag.

¹ Senaste lydelse se SFS 1926: 203.

F ö r s l a g
till
L a g
angående ändrad lydelse av 17 § lagen den 18 juni 1937 (nr 383) om
förskottering av underhållsbidrag till barn.

Härigenom förordnas, att 17 § lagen den 18 juni 1937 om förskottering av underhållsbidrag till barn skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

17 §.

För lämnat — — — gentemot fadern.

Rätten att återkräva bidragsförskott må av barnavårdsnämnden eftergivas, där den underhållsskyldige genom att återbetala förskottet eller någon del därav kan antagas komma att sakna nödiga medel till underhåll för sig och de sina eller eljest synnerliga skäl tala mot återkrävande av förskottet.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1939.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 januari 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Forslund, anmäler fråga om *ändring i vissa delar av fattigvårds- och barnavårdslagarna ävensom lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn* samt anför:

Inledning.

I anledning av tre vid 1936 års riksdag väckta motioner (nr 188, 350 och 370, alla i andra kammaren) hemställde riksdagen på förslag av andra lagutskottet (utlåtande nr 36) i skrivelse den 25 april 1936 (nr 186), att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning dels angående möjligheten och lämpligheten att vidtaga sådan ändring i 65 § fattigvårdslagen, att anspråk på ersättning av barn för fattigvård, som lämnats deras föräldrar, icke måtte bifallas, då synnerliga skäl talade mot bifall till ersättningsanspråket, dels ock angående möjligheten och lämpligheten att vidtaga sådana ändringar i 65 § fattigvårdslagen och 68 § 2 mom. barnavårdslagen, att anspråk på ersättning av make för vård, som lämnats den andra makens barn, icke måtte bifallas, då synnerliga skäl talade mot bifall till ersättningsanspråket.

Innan jag närmare redogör för de åtgärder, som i anledning av denna riksdagsskrivelse vidtagits, anhåller jag att få lämna upplysning rörande gällande lagbestämmelser angående barns underhållsskyldighet mot föräldrar samt makes skyldighet att underhålla andra makens barn jämte vissa därmed sammanhörande stadganden.

Gällande bestämmelser.

Civilrättsliga stadganden rörande barns underhållsskyldighet mot föräldrar återfinnas i 16 § lagen den 11 juni 1920 om barn i äktenskap och 6 § lagen den 14 juni 1917 om barn utom äktenskap. Enligt båda dessa lagbud åligger det barn att i mån av förmåga giva skäligt underhåll till fader eller moder, som av sjukdom eller annan dylik orsak är ur stånd att själv försörja sig. Jämlikt 13 § lagen den 14 juni 1917 om adoption har adoptivbarn samma plikt att underhålla adoptant som barn i äktenskap har i förhållande till föräldrar.

Att märka är, att nu omförmälda tre stadganden även innehålla bestämmelser om skyldighet för föräldrar och adoptant att giva underhåll till barn och adoptivbarn.

På den civilrättsliga underhållsskyldigheten grunda sig vissa i lagen den 14 juni 1918 om fattigvården intagna stadganden av offentligrättslig natur. Enligt 3 § åligger det sålunda barn att i mån av behov, å ena, samt förmåga, å andra sidan, försörja sina föräldrar, så att de ej falla fattigvården till last. Samma skyldighet åligger adoptivbarn i förhållande till adoptant. Paragrafen innehåller även bestämmelser om skyldighet för föräldrar att försörja sina barn, för make att försörja andra maken samt för adoptant att försörja adoptivbarn. I 63 § första stycket stadgas, att, där fattigvårdssamhälle tillskyndats kostnad för fattigvård, som enligt 1 § lämnats någon, för vilkens försörjning skyldeman eller annan enligt 3 § bort ansvara, fattigvårdsstyrelsen äger att av den, vilken ansvarigheten åligger, uttaga ersättning för denna kostnad, i den mån styrelsen icke finner skäl till eftergift. Jämlikt 65 § må anspråk på ersättning för fattigvårdskostnad av försörjningspliktig, som i 3 § sägs, icke bifallas av de dömande myndigheterna, där den ersättningskyldige genom att återbetala kostnaden eller någon del därav kan antagas komma att sakna nödiga medel till underhåll för sig och de sina.

Svärson är formellt icke försörjningsskyldig mot svärföräldrar, men en man, som ingått äktenskap före den 1 januari 1921, anses, därest gamla giftermålsbalken alltjämt är tillämplig å hans äktenskap, kunna åläggas att i egenskap av målsman i ekonomiskt avseende för sin hustru bidraga till underhåll av hustruns föräldrar (se kammarrättens årsbok 1927, avd. II, ref. nr 9). Då för äktenskap enligt äldre rätt samt för äktenskap, å vilka nya giftermålsbalken äger tillämpning, olika regler gälla i fråga om makars egendom, ansvarigheten för gäld samt rätt att vid utmätning undantaga egendom, gestaltar sig i praktiken gift dotters underhållsskyldighet mot föräldrar i allmänhet annorlunda, om hon ingått äktenskap före 1921 års ingång än om hon gift sig efter denna tidpunkt. Enligt 5 kap. 2 § nya giftermålsbalken äro makar pliktiga att var efter sin förmåga bidraga till familjens underhåll. I ett fattigvårdsmål (referat i kammarrättens årsbok 1925, avd. II, ref. nr 8) har vid bedömandet av den ena makens förmåga att betala viss fattigvårdskostnad, för vilken denne make ensam skulle svara, hänsyn tagits till den andra makens skyldighet och förmåga att lämna bidrag till makarnas underhåll.

Beträffande makes underhållsskyldighet mot andra makens barn finnas civilrättsliga bestämmelser i lag av den 11 juni 1920. Där i stadgas, att, om make under sin vårdnad har barn i tidigare gifte eller utom äktenskap, den andra maken så länge äktenskapet består är jämte förstnämnda make skyldig att efter sin förmåga bidraga till barnets underhåll. Enligt 13 § lagen om adoption har adoptants make den underhållsskyldighet mot adoptivbarnet, som åligger make mot andra makens barn. Offentligrättsliga bestämmelser i förevarande ämne finnas i 3 § fattigvårds-

lagen, vari föreskrives, att make under de i nyssnämnda lag av år 1920 angivna förutsättningarna är skyldig att efter sin förmåga försörja barnet, så att det ej faller fattigvården till last. Är adoptant gift, har hans make den försörjningsplikt gentemot adoptivbarnet, som, på sätt nyss omförmälts, åligger make gentemot andra makens barn.

63 och 65 §§ fattigvårdslagen äga tillämpning jämväl i fråga om fattigvårdssamhälles rätt att utfå ersättning i nyss omförmälda fall.

Jämlikt 68 § 2 mom. tredje stycket lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag) är make, som enligt lag är underhållsskyldig mot andra makens barn eller adoptivbarn, då barnavårdsnämnd omhändertagit barnet, skyldig att efter sin förmåga ersätta kostnaden för barnet. Härvid säges, i motsats till vad fallet är i 63 § fattigvårdslagen, intet därom, att anspråk på dylik ersättning kan eftergivnas, men hinder läser icke föreligga mot att så sker.

Enligt första stycket i 68 § 2 mom. äger barnavårdsnämnden uttaga ersättning för kostnaden för omhändertaget barn under sexton år av barnets föräldrar och jämlikt andra stycket i samma moment må anspråk på ersättning för sådan kostnad ej bifallas, där den ersättningskyldige genom att återbetala kostnaden eller någon del därav kan antagas komma att sakna nödiga medel till underhåll för sig och de sina. I fjärde stycket av 2 mom. föreskrives slutligen, att, då barn, som omhändertagits för skydds-
uppfostan, åtnjutit sådan efter fyllda sexton år, föräldrarna äro skyldiga att efter sin förmåga utgiva ersättning för kostnaden för barnet.

Utredning, införskaffad av andra lagutskottet år 1936.

Ytterligare må omnämnas, att till andra lagutskottet avgivits yttranden över de förut omförmälda år 1936 väckta motionerna av statens inspektör för fattigvård och barnavård (som bifogat uttalanden av Stockholms stads fattigvårdsnämnd samt fattigvårdsstyrelserna i Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Gävle), svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet, svenska stadsförbundet, svenska landskommunernas förbund och svenska landstingsförbundet.

Utredning av statens inspektör för fattigvård och barnavård.

Den 10 juli 1936 uppdrog Kungl. Maj:t åt statens inspektör för fattigvård och barnavård att i anledning av den inledningsvis omnämnda riksdagsskrivelsen den 25 april 1936, nr 186, verkställa erforderlig utredning samt inkomma med förslag till de ändrade bestämmelser, vartill utredningen kunde giva anledning.

För att få en uppfattning om behovet av lagändringar i ifrågavarande hänseenden inhämtade fattigvårds- och barnavårdsinspektören efter samråd med fattigvårds- och barnavårdskonsulenterna en del fattigvårdsstyrelser och barnavårdsnämnders erfarenheter och önskemål därutinnan. Yttranden inkommo från 85 fattigvårdsstyrelser och 90 barnavårdsnämnder, därvid barnavårdsnämndernas yttranden dock i regel begränsats till att avse frågan

om utkrävande av ersättning av make för vård, som lämnats den andra makens barn.

Fattigvårds- och barnavårdsinspektören överlämnade därefter den 8 februari 1937 utredning i ämnet jämte förslag till vissa lagändringar.

Inledningsvis omnämnde inspektören, att kritiken med avseende å reglerna för försörjningsplikt i främsta rummet riktats mot den för äkta mannen i äktenskap enligt äldre giftermålsbalken föreliggande skyldigheten såsom målsman för sin hustru att bidra till försörjningen av hustruns föräldrar samt mot makes underhållsskyldighet mot andra makens barn. Dessutom hade vissa begränsningar ifrågasatts i vuxna barns försörjningsplikt mot föräldrar. Vissa tänkbara möjligheter att komma till rätta med ifrågavarande spörsmål hade berörts i förutnämnda riksdagsmotioner.

Inspektören diskuterade därefter frågan, huruvida ändring av gällande bestämmelser om försörjningsplikt borde vidtagas, men förklarade sig vara av den uppfattningen, att ändring av giftermålsbalken för undanröjande av nyssnämnda skyldighet för äkta man i äldre äktenskap att bidra till försörjningen av hustruns föräldrar måste anses utesluten, att skäl saknades att åtminstone för närvarande föreslå någon ändring i fråga om makes underhållsskyldighet mot andra makens barn samt att anledning icke heller i övrigt torde föreligga att rucka på den civilrättsliga försörjningsplikten.

I sistnämnda hänseende anförde fattigvårds- och barnavårdsinspektören, att den ömsesidiga försörjningsplikten mellan föräldrar och barn vore av så utomordentlig samhällelig betydelse, att det torde erfordras synnerligen starka skäl för att göra intrång på densamma. Den omständigheten, att försörjningsplikten utkrävande i ett fåtal fall kunde verka hårt och orättvist för den enskilde, vore ingalunda tillräcklig för att motivera en så genomgripande åtgärd. — Att i förevarande hänseende verkställa en ensidig ändring i fattigvårds- och barnavårdslagarna ansåge inspektören icke böra ifrågakomma. Ett i 1918 års proposition med förslag till lag om fattigvården förekommande uttalande om önskvärdheten av att fattigvårdslagens stadganden om enskild försörjningsplikt så nära som möjligt anslöte sig till civilagens torde alltjämt äga sin fulla giltighet.

Inspektören förklarade härefter, att allenast den frågan återstode, huruvida de i fattigvårds- och barnavårdslagarna meddelade bestämmelserna om uttagande hos försörjningspliktig av ersättning för lämnad vård borde göras till föremål för någon ändring. Dessa bestämmelser vore av två slag, dels sådana, som fastsloge fattigvårdsstyrelses och barnavårdsnämnds rätt till ersättning av försörjningspliktig — vilka vore meddelade i 63 § fattigvårdslagen samt 68 § 2 mom. första, tredje och fjärde styckena samt 68 § 4 mom. barnavårdslagen — dels ock sådana, som angåve, i vilka fall anspråk på dylik ersättning icke finge bifallas av den dömande myndigheten — vilka bestämmelser återfunnes i 65 § fattigvårdslagen och 68 § 2 mom. andra stycket barnavårdslagen.

Inspektören påvisade, hurusom stadgandena i 63 § fattigvårdslagen och motsvarande stadganden i barnavårdslagen gäve en fattigvårdsstyrelse eller

barnavårdsnämnd möjlighet att vid prövning av fråga, huruvida ersättning för lämnad vård skulle utkrävas av försörjningspliktig, taga hänsyn till varje på denna fråga inverkan omständighet. Nämnda möjlighet utnyttjades emellertid ofta icke, enär fattigvårdsstyrelserna och barnavårdsnämnderna icke ville riskera anmärkning från kommunernas revisorer för visad alltför stor släpphänhet. Inspektören erinrade härvid därom, att han i ett i juli 1931 till samtliga fattigvårdsstyrelser och barnavårdsnämnder i landet utsänt meddelande sökt giva lämpliga direktiv rörande nämnda kommunala myndigheters tillvägagångssätt vid handläggning av frågor om ersättningsskyldighet jämlikt fattigvårds- och barnavårdslagen. — Stadgandena i 65 § fattigvårdslagen och 68 § 2 mom. andra stycket barnavårdslagen inrymde däremot icke samma rätt till fri prövning åt den dömande myndigheten. Här om anförde inspektören, att det i sistnämnda två lagrum endast talades om ekonomiska svårigheter för den försörjningspliktige att återbetala kostnaden. Eftersom här vore fråga om endast villkorlig försörjningsplikt (motsatsen härtill är den ovillkorliga försörjningsplikt, som åligger föräldrar gentemot minderåriga barn och man gentemot hustru), torde dock den dömande myndigheten därvid hava ganska stora möjligheter att taga hänsyn till den försörjningspliktige åvilande underhållsskyldighet mot egen familj, däri även inbegripet beredande av uppfostran och utbildning åt egna barn samt framtida trygghet åt familjen genom sjuk- och livförsäkringar. Men sådana omständigheter som en faders eller moders försummande av sin underhållsskyldighet mot sitt barn under dess uppväxttid eller risken att ett bestående äktenskap skulle brytas sönder eller ett barns framtida väl äventyrades syntes icke kunna utöva något inflytande på den dömande myndighetens handläggning av ett framställt ersättningsanspråk.

I de yttranden, som inkommit till inspektören från fattigvårdsstyrelser och barnavårdsnämnder, hade också allmänt framhållits det önskemålet, att ifrågavarande stadganden måtte på lämpligt sätt uppmjukas. Dock saknades det icke förespråkare för den uppfattningen, att allt vore bra, som det vore, samt att det enda erforderliga vore ökad upplysning beträffande den rätta handläggningen av ärenden angående uttagande av ersättning av försörjningspliktig.

Inspektören föreslog för sin del vissa ändringar i 65 § fattigvårdslagen och 68 § 2 mom. barnavårdslagen. Såsom mönster för inspektionens förslag hade tjänat ett förslag, som framställt av svenska landskommunernas förbund i dess yttrande till andra lagutskottet år 1936. I detta yttrande hade föreslagits ett tillägg till 65 § fattigvårdslagen av t. ex. följande lydelse: »eller där synnerliga skäl tala mot bifall till ersättningsanspråket», eventuellt med angivande dessutom av några exempel på sådana »synnerliga skäl». En lagändring av denna innebörd syntes — anfördes det i yttrandet — väl ansluta sig till uttrycket i 63 § fattigvårdslagen: »i den mån styrelsen icke finner skäl till eftergift» och resultatet av en sådan lagändring komme sannolikt att i stort sett motsvara vad man redan med sistnämnda stadgande förmodligen avsett att vinna. I yttrandet hade dessutom ifrågasatts en övergångsbestäm-

melse, som möjliggjorde för den försörjningspliktige att utan hinder av tidigare meddelat utslag få sin betalningsskyldighet för framtiden ånyo prövad enligt lagens nya lydelse. Ehuru något därom icke sades i yttrandet, torde — framhöll inspektören — en sådan ändring av 65 § fattigvårdslagen nödvändigöra en motsvarande ändring av 68 § 2 mom. andra stycket barnavårdslagen. — Ett liknande ändringsförslag hade framlagts av fattigvårdsstyrelsen i Göteborg.

Beträffande de föreslagna tilläggen anförde inspektören:

När det gäller att avgöra, vilka synnerliga skäl som här kunna ifrågakomma, torde man kunna bortse från rent ekonomiska skäl. Till sådana torde redan med nuvarande lagstiftning finnas tillräcklig möjlighet för de dömande myndigheterna att taga hänsyn. Ett tillägg sådant som det föreslagna skulle således få sin tillämpning begränsad till att avse vissa sociala eller personliga skäl, som anförts i 1936 års motioner. Av där framställda förslag till lagändringar torde alltså endast sådana, som avse rent socialt eller personligt hänsynstagande, böra göras till föremål för närmare övervägande. Beaktansvärt synes mig därvid vara ett förslag, att föräldrar skola i sin ordning hava fullgjort sina försörjningsskyldigheter mot barnen, för att försörjningsplikt från deras sida gentemot föräldrarna skall föreligga, samt att vid utkrävande av ersättning av make för vård åt andra makens barn hänsyn i första hand skall tagas till barnets bästa. Såsom synnerligt skäl mot bifall till ett ersättningsanspråk mot svarson skulle möjligen även kunna angivas den omständigheten, att av den understöddes döttrar några gift sig före och några efter den 1 januari 1921 samt att således icke alla av mägarna vore ersättningsskyldiga för fattigvård åt svärföräldrarna.

Vad angår avfattningen av det ifrågasatta tillägget till 65 § fattigvårdslagen och 68 § 2 mom. barnavårdslagen, gäller frågan, huruvida det kan anses tillräckligt att införa bestämmelse om »synnerliga skäl» såsom hinder för bifall till ett framställt ersättningsanspråk eller om dessutom även skall angivas exempel på sådana skäl. I allmänhet uttala de fattigvårdsstyrelser och barnavårdsnämnder, som över huvud anse lagändring önskvärd, sin anslutning till svenska landskommunernas förbunds förslag utan att därvid taga ställning för eller emot de olika formuleringsmöjligheterna. I några av de avgivna yttrandena uttalas dock den uppfattningen, att ett tillägg, som icke jämväl angåve, vad som avsåges med »synnerliga skäl», skulle vara alltför allmänt hållet, samt förordas därför införande av särskilda exempel på sådana skäl.

Jag har förut omnämnt några fall, i vilka jag anser synnerliga skäl föreligga till varsamhet vid utkrävande av ersättning för lämnad vård. Ett närmare studium av dessa fall torde giva vid handen, att det skulle möta rätt stora svårigheter att i lagtext angiva, under vilka förutsättningar ett i sådant fall framställt ersättningsanspråk icke bör bifallas. Å andra sidan synes mig risken av ett så allmänt hållet stadgande som det, vilket föreslagits av svenska landskommunernas förbund, icke vara av betydelse att få hindra en önskvärd lagändring. Vid en framtida tillämpning torde alltid vad som under det förberedande arbetet anförts i fråga om stadgandets innebörd komma att tjäna till ledning och förhindra ett alltför starkt beskärande av försörjningspliktigs ersättningsskyldighet.

Därest en sådan lagändring som den nu ifrågasatta genomföres, torde därmed utan vidare vara klart, att en fattigvårdsstyrelses eller barnavårdsnämnds underlåtenhet att under sålunda angivna förutsättningar uttaga er-

sättning av enskild försörjningspliktig icke skall utgöra hinder för fattigvårdsstyrelsen eller barnavårdsnämnden att utfå den gottgörelse av landsting eller staten, vartill eljest rätt förefinnes.

Fattigvårds- och barnavårdsinspektören förklarade sig emellertid vilja erinra om att förslag framkommit med syfte, rent motsatt det, som kommit till uttryck i riksdagens skrivelse, d. v. s. avseende ett kraftigare inskränande av de försörjningspliktigas skyldigheter enligt fattigvårds- och barnavårdslagarna. Sålunda hade organisationssakkunniga i betänkande den 11 december 1934 med utredning och förslag rörande den samhälleliga hjälpverksamhetens organisation m. m. (statens offentliga utredningar 1934: 53) föreslagit, att till 1 § första stycket fattigvårdslagen skulle göras ett tillägg av nyss angiven innebörd. — Ett annat förslag hade framlagts av statens sjukvårdskommitté, som i betänkande den 17 maj 1934 angående den slutna kroppssjukvården i riket (statens offentliga utredningar 1934: 22) riktat sig emot den tillämpning av 65 § fattigvårdslagen, vilken enligt vid fattigvårdslagens framläggande givna direktiv skulle vara den riktiga, nämligen att rättsanspråk, som med stöd av nämnda stadgande avvisats, icke ånyo kunde göras till föremål för prövning. Nämnda kommitté föreslog i stället, att avgörandet av frågan, huruvida den försörjningspliktige kunde anses i stånd att betala eller icke, borde överflyttas från den dömande myndigheten till det verkställande organet. — Slutligen hade år 1932 inom socialdepartementet upprättats förslag till sådan ändring av 59 och 61 §§ fattigvårdslagen, att dels därigenom fastsloges, att den fattigvårdssamhället tillförsäkrade rätten till ersättning av enskild icke upphörde, i och med det att vårdkostnaden ersatts av landsting eller staten, dels fattigvårdssamhället ålades att därefter i berörda hänseende bevaka landstingets respektive statens intressen och till landstinget respektive statsverket inleverera inflytande belopp, dels ock rymligare tid bereddes länsstyrelserna för åstadkommande av erforderlig utredning, innan ärendena angående ersättning av staten avgjordes. Ett motsvarande stadgande skulle enligt sistnämnda förslag även fogas till 65 § barnavårdslagen.

Fattigvårds- och barnavårdsinspektören hemställde, på i utredningen närmare angivna skäl, att ändringar i nyss omförmälda avseenden i 1, 59 och 61 §§ fattigvårdslagen samt 65 § barnavårdslagen även måtte genomföras. Slutligen hemställdes jämväl om viss ändring av gällande hemortsrättsbestämmelser.

Fattigvårds- och barnavårdsinspektören ifrågasatte i förevarande sammanhang, huruvida icke den tolkning av 65 § fattigvårdslagen borde frångås, enligt vilken, sedan ett ersättningsanspråk en gång prövats och fastställt, hinder mötte för förnyad prövning av detsamma. Härvid omnämndes emellertid, att nämnda praxis endast torde sträcka sig så långt, att frågan om ersättning för just den fattigvård, vilken varit föremål för prövning i ett redan avdömt mål, betraktades som res judicata, medan ersättning alltjämt kunde utkrävas för senare meddelad fattigvård åt samma person.

Yttranden över fattigvårds- och barnavårdsinspektörens utredning.

Över den av statens inspektör för fattigvård och barnavård verkställda utredningen med därvid fogade lagförslag hava efter remiss yttranden afgivits av länsstyrelserna i Uppsala, Södermanlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Örebro, Kopparbergs och Gävleborgs län samt svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet, svenska stadsförbundet, svenska landskommunernas förbund och svenska landstingsförbundet.

I yttrandena — med undantag av länsstyrelsens i Malmöhus län — biträdes fattigvårds- och barnavårdsinspektörens uppfattning, att ändring av bestämmelserna rörande själva försörjningsplikten icke nu bör vidtagas.

De föreslagna ändringarna av 65 § fattigvårdslagen och 68 § 2 m. o. m. barnavårdslagen tillstyrkas i princip av länsstyrelserna i Södermanlands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Kopparbergs och Gävleborgs län ävensom av de fyra förbunden. Svenska stadsförbundet framhåller emellertid, att det med hänsyn till den tid, som den år 1938 tillsatta socialvårdskommitténs arbete kunde väntas taga i anspråk, borde avgöras, i vad mån detaljändringar i fattigvårds- och barnavårdslagarna nu borde vidtagas. — Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet ifrågasätter, utan att dock framställa yrkande om ändring, huruvida icke det föreslagna tillägget vore väl allmänt avfattat, och att det måhända borde angivas, att »synnerliga skäl av social eller personlig art» skulle utgöra hinder för ersättnings uttågande. Med anledning av framställda förslag, att innebörden av orden »synnerliga skäl» skulle förtydligas genom exemplifiering, förklarar förbundet, att det kunde befaras, att en i lagen införd exemplifiering snarast skulle begränsa myndigheternas frihet att i särskilt ömmande fall eftergiva ersättningskrav. — Länsstyrelsen i Örebro län anser den föreslagna lydelsen av tillägget kunna leda till en alltför vidsträckt tillämpning samt föreslår, att tillägget måtte avfattas sålunda: »eller eljest i särskilt undantagsfall ett bifall till ersättningsanspråket måste anses uppenbart obilligt». — Länsstyrelsen i Malmöhus län, som anser, att i första hand själva försörjningsplikten bör inskränkas, och som i samband därmed framlägger förslag till vissa lagändringar, framhåller vidare, att det av fattigvårds- och barnavårdsinspektören föreslagna tillägget måste omformuleras så att garantier skapas för en enhetlig tillämpning. — Länsstyrelsen i Uppsala län avstyrker ändring under anförande bland annat dels, såvitt anginge makes underhåll av svärföräldrar, att det av fattigvårds- och barnavårdsinspektören åberopade skälet för sådan ändring icke ägde giltighet, dels ock beträffande barns underhållsskyldighet mot föräldrar, att man icke utan att komma i strid med fattigvårdslagens grunder kunde undgå att taga hänsyn till den försörjnings- och ersättningsskyldiges förmögenhetsförhållanden. Avfattningen av det föreslagna tillägget vore för övrigt så oklar, att ojämnhet i praxis därav torde framkallas. Skulle man söka förtydliga stadgandet genom exemplifiering, kunde detta icke ske utan en mera ingående undersökning än den föreliggande. — Svenska landskommunernas förbund erinrar, att förbundet redan

i sitt yttrande till andra lagutskottet år 1936 förklarar, att det borde tagas under övertvägande, huruvida icke billigheten krävde, att en lagändring förbundes med en övergångsbestämmelse, som möjliggjorde för den försörjningspliktige att utan hinder av tidigare meddelat utslag få sin betalningsskyldighet för framtiden ånyo prövad enligt lagens nya lydelse. Förbundet påpekar, att förslag till föreskrifter rörande ikraftträdandet icke framlagts av fattigvårds- och barnavårdsinspektören, samt anför vidare:

Enligt 66 § fattigvårdslagen kan en försörjningspliktig åläggas att till fattigvårdssamhället å lämpliga tider, så länge behov av fattigvård fortfar, utgiva skäligt bidrag till den försörjningsberättigades underhåll. Kommer den försörjningsberättigade eller den försörjningspliktige i förändrade förhållanden, må försörjningsbidraget utan hinder av förut meddelat beslut jämkas efter som skäligt finnes. Motsvarande stadgande i barnavårdslagen återfinnes i 71 §, enligt vilket lagrum jämkning dock kan medgivas då »anledning till jämkning i bidragets belopp eller tiderna för dess erläggande yppas». Avsikten med ifrågasvarande lagändring måste, ehuru detta icke direkt framgår av lagtexten, anses vara, att även dylika krav å bidrag för framtida underhåll skola avvisas, då synnerliga skäl tala mot bifall till anspråket.

Om en försörjningspliktig genom lagakraftvunnet utslag, meddelat före lagändringen, jämlikt 66 § fattigvårdslagen ålagts att utgiva månatligt bidrag med visst belopp, så länge behov av fattigvård fortfar, kan det befaras, att de dömande myndigheterna, därest varken den försörjningsberättigade eller den försörjningspliktige kommit i förändrade förhållanden, anse sig sakna befogenhet att medgiva jämkning i den genom utslaget ålagda bidragsskyldigheten, även om den försörjningspliktige kan visa, att han enligt den nya lagen bort gå fri från bidragsskyldighet. Vid tillämpning av barnavårdslagen synas icke fullt så goda skäl för en sådan lagtolkning kunna anföras, dock torde stadgandet i 71 § 1 mom. andra stycket barnavårdslagen giva ett visst stöd för liknande avgörande av jämningsanspråk även enligt sistnämnda lag.

Vidare inträffar ofta, att länsstyrelserna vid utdömande av ersättning för redan lämnad vård medgiva den betalningsskyldige rätt att gälda sin skuld medelst månatliga avbetalningar, vilka, särskilt om han icke förmår att regelbundet fullgöra dem, kunna fortfara under lång tidrymd. En försörjningspliktig, som enligt den nya lagen bort gå fri, måste finna det obilligt att nödgas fortsätta med inbetalningarna även efter lagändringens ikraftträdande.

Förbundet vidhåller, att övergångsbestämmelser äro önskvärda. I varje fall böra klara bestämmelser rörande lagändringens tillämplighet å vid ikraftträdandet anhängiga processer meddelas.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser — under hänvisning till gällande praxis beträffande behandlingen av ersättningsansökningar — att i sammanhang med nu ifrågasatta lagändringar direktiv borde utfärdas beträffande frågan, huruvida ett utslag, varigenom förklarats, att fattigvårdsstyrelses anspråk på ersättning av enskild försörjningspliktig för fattigvård åt anhörig icke kunde bifallas på grund av bristande betalningsförmåga, vore slutgiltigt eller icke.

Den av fattigvårds- och barnavårdsinspektören föreslagna ändringen av 1 § fattigvårdslagen tillstyrkes i princip av länsstyrelserna i

Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Örebro och Kopparbergs län samt svenska stadsförbundet och svenska landstingsförbundet men avstyrkes av länsstyrelserna i Uppsala, Södermanlands, Malmöhus och Gävleborgs län samt svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet och svenska landskommunernas förbund.

Föreslagna ändringar av 59 och 61 §§ fattigvårdslagen samt 65 § barnavårdslagen avstyrkas av länsstyrelsen i Uppsala län men tillstyrkas eller lämnas utan erinran i flertalet övriga avgivna yttranden. Svenska stadsförbundet har dock icke gjort något särskilt uttalande beträffande sistnämnda paragrafer.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet framlägger i sitt yttrande förslag till vissa ytterligare lagändringar.

Förbundet erinrar, att fattigvårds- och barnavårdsinspektören framhållit, att, därest föreslagen ändring av 65 § fattigvårdslagen genomfördes, det därmed utan vidare torde vara klart, att en fattigvårdsstyrelses eller barnavårdsnämnds underlåtenhet att under angivna förutsättningar uttaga ersättning av enskild försörjningspliktig icke skulle utgöra hinder för fattigvårdsstyrelsen eller barnavårdsnämnden att utfå den gottgörelse av landsting eller staten, vartill eljest rätt förefunnes. Förbundet förklarar sig vilja understryka dessa ord men anser berörda förhållande icke »utan vidare vara klart». Enligt förbundets mening stode orden »för vilken ersättning ej kunnat uttagas» i 40 § 1 mom. fattigvårdslagen icke i överensstämmelse med bestämmelserna om eftergift å ersättningskrav i 63 § och än mindre med motsvarande bestämmelser i det föreslagna tillägget till 65 §. Det syntes därför nödvändigt, att i 40 § 1 mom. gjordes en sådan ändring, att det klart framginge, att gottgörelse skulle utgå även när ersättningskrav ej gjorts gällande på grund av att »synnerliga skäl» talat däremot. Motsvarande ändring borde göras i 60 § 3 mom. fattigvårdslagen.

Förbundet framhåller vidare, att bestämmelser angående krav mot underhållspliktig för bidrag, utgivna av allmänna medel, liknande dem i lagen om fattigvården, förekomme även i annan lagstiftning. I 17 § andra stycket lagen den 18 juni 1937 om förskottering av underhållsbidrag till barn stadgades nämligen, att rätten att återkräva bidragsförskott finge av barnavårdsnämnden eftergivnas, där den underhållsskyldige genom att återbetala förskottet eller någon del därav kunde antagas komma att sakna nödiga medel till underhåll för sig och de sina. Förbundet påpekar, att berörda bestämmelse mycket nära anslöte sig till motsvarande stadganden i fattigvårds- och barnavårdslagarna. Den föreslagna uppmjukningen av 65 § fattigvårdslagen och 68 § 2 mom. barnavårdslagen borde därför få till konsekvens en motsvarande åtgärd beträffande 17 § lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn.

Förbundet ifrågasätter slutligen även viss ändring av 2 § lagen den 2 maj 1919 om ändring i de mindre bemedlades kostnader för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka.

Slutligen må nämnas, att beträffande förslaget till ändring av hemortsrättsbestämmelserna olika meningar kommit till uttryck i yttrandena.

Yttrande av socialvårdskommittén.

I förevarande sammanhang må omnämnas, att chefen för socialdepartementet den 3 januari 1938, jämlikt Kungl. Maj:ts den 17 december 1937 givna bemyndigande, utsett en kommitté — den s. k. socialvårdskommittén¹ — med uppdrag att verkställa en översyn av den svenska socialvården och framlägga därav föranledda förslag.

Den 28 januari 1938 överlämnades statens inspektörs för fattigvård och barnavård utredning och förslag jämte däröver avgivna yttranden till socialvårdskommittén, som i anledning därav avgivit yttrande den 6 december 1938. Kommittén — som erinrar om att fattigvårds- och barnavårdsinspektören funnit ändring av de civilrättsliga eller fattigvårdsrättsliga bestämmelserna om försörjningsskyldighet icke böra för närvarande ske — framhåller, att nyssnämnda bestämmelser givetvis komme att bliva föremål för närmare överväganden under kommitténs fortsatta arbete. Enligt kommitténs mening kunde det icke vara lämpligt att så kort tid före en allmän omläggning av fattigvårdslagstiftningen rubba på ifrågavarande synnerligen betydelsefulla och för den nuvarande fattigvårdslagstiftningen konstitutiva rättsregler.

I förevarande sammanhang må nämnas, att kommittén icke särskilt yttrat sig rörande förslaget till ändring i hemortsrättsbestämmelserna; inledningsvis har dock kommittén anfört, att den icke ansåge andra ändringar i fattigvårdslagen nu böra diskuteras än de i det föregående omförmälda.

Kommittén anför, att principiella skäl icke syntes föreligga mot ett genomförande av det föreslagna tillägget till 65 fattigvårdslagen och 68 § barnavårdslagen. Tvärtom torde en sådan ändring vara motiverad av mycket starka skäl. Härom anför kommittén ytterligare:

I mål angående ersättningsskyldighet för utgiven fattigvård eller barnavård torde sådana omständigheter av social eller personlig art ofta förekomma, vilka skäligen borde föranleda, att ersättningsanspråket ogillades, men vartill möjlighet icke finnes enligt nu gällande bestämmelser. Bland annat kan man härigenom praktiskt taget komma tillrätta med det för närvarande otillfredsställande förhållandet, att skillnad föreligger mellan äkta makar enligt gamla och nya giftermålsbalken i fråga om försörjningsskyldighet mot makes föräldrar. Den enda punkt i fattigvårdsinspektörens förevarande ändringsförslag, som enligt kommitténs mening kan vara föremål för tveksamhet, är, huruvida man i lagtexten bör åtnöja sig med det generella uttrycket »synnerliga skäl» eller om icke i stället en närmare exemplifiering bör angivas i vederbörande paragrafer. Kommittén vill emellertid understryka vad svenska fattigvårds- och barnavårdsför-

¹ Ledamöter i socialvårdskommittén äro landshövdingen J. B. Eriksson, tillika ordförande, byråchefen E. G. Bexelius, lasarettssysslomannen A. Hagård, direktören i svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet K. J. Höjer, ledamoten av riksdagens andra kammare fru Olivia Nordgren, stadsfullmäktiges i Malmö ordförande disponenten E. Olsson samt ledamöterna av riksdagens andra kammare hemmansägaren J. M. Skoglund, lantbrukaren O. A. Wallén och redaktören A. E. I. Österström.

bundet anfört i sitt utlåtande över fattigvårdsinspektörens utredning, nämligen att bestämmelserna i 65 § fattigvårdslagen och 68 § barnavårdslagen närmast vore avsedda för den dömande myndigheten och att en i lagen införd exemplifiering av ordets innebörd skulle begränsa myndigheternas frihet att i särskilt ömmande fall eftergiva ersättningskrav. Såvitt kommittén kunnat finna, torde tillräcklig ledning för de dömande myndigheternas handläggning av dessa ärenden finnas i vad fattigvårdsinspektören anfört i sin skrivelse. Några olägenheter kunna icke heller befaras uppkomma för den händelse någon länsstyrelse skulle komma att tillämpa bestämmelserna på ett mera liberalt sätt än andra länsstyrelser. Kommittén finner sig därför kunna förorda bifall till fattigvårdsinspektörens förslag i denna del.

Beträffande de av svenska landskommunernas förbund ifrågasatta övergångsbestämmelserna vid en ändring av nyss omförmälda lagstadganden anför kommittén:

Det är till en början givet, att de ändrade bestämmelserna böra tillämpas med avseende å mål, som icke äro lagakraftvunna vid ändringarnas ikraftträdande. Det måste däremot sägas vara mera tveksamt, hur man bör förfara med redan lagakraftvunna mål och särskilt i de fall, då ersättningsskyldighetens omfattning enligt för närvarande tillämpad praxis icke kunnat upptagas till förnyad prövning. Det bör emellertid observeras, att fråga är här om mål icke mellan två enskilda parter utan mellan samhället och enskild person. Under sådana omständigheter synas billighetsskäl tala för att samhället om skäl därtill förefinnes eftergiver sin rätt mot den ersättningsskyldige och att denne alltså berättigas att få till omprövning upptagen sin ersättningsskyldighet enligt de nya bestämmelserna. Kommittén finner sig därför kunna tillstyrka, att övergångsbestämmelserna utformas på sådant sätt, att 65 § fattigvårdslagen och 68 § barnavårdslagen i sin nya lydelse göras tillämpliga icke blott å mål, som vid lagändringarnas ikraftträdande ännu icke vunnit lagakraft, utan även för de fall, då dylika mål avgjorts genom lagakraftvunnet utslag.

Vidkommande de av svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet ifrågasatta ändringarna i 40 § 1 mom. och 60 § 3 mom. fattigvårdslagen förklarar socialvårdskommittén, att den icke kan dela förbundets åsikt, att bestämmelserna i dessa lagrum strida mot det föreslagna tillägget i 65 §, samt anför härom:

Därest bestämmelsen i 40 § 1 mom. att ersättning »ej kunnat uttagas» skulle tillämpas enligt ordalagen, skulle landstinget äga kräva, att fattigvårdssamhället genom lagakraftvunnet utslag uppvisat, att ersättning icke kunnat uttagas av den vårdade eller för honom försörjningspliktig person. Enligt stadgad praxis tillämpas stadgandet emellertid icke på sådant sätt. För att landsting skall medgiva gottgörelse till fattigvårdssamhälle kräves sålunda icke mer än att samhället genom utredning i ärendet visar, att omständigheterna äro sådana, att utsikt till bifall vid talan hos länsstyrelse angående ersättningsskyldighet för enskild person icke skäligen förefinnes. Vidhålles denna tolkning av bestämmelserna i 40 § 1 mom. även efter en ändring av 65 § — och ingen anledning finnes till förändring av praxis härutinnan — synas skäl icke föreligga för en jämkning av ordalagen i 40 § 1 mom. Om ett fattigvårdssamhälle vill göra anspråk på gottgörelse av landstinget enligt 40 § 1 mom. för utgiven vårdkostnad i ett fall, då ekonomiska möjligheter föreligga att uttaga ersättning av försörjningspliktig person, har samhället att efter det ändringen av 65 § trätt i kraft göra san-

nolikt, att synnerliga skäl tala mot att ersättningsanspråk mot den enskilde göres gällande. För den händelse landstinget skulle bestrida, att synnerliga skäl härför föreligga, måste fattigvårdssamhället styrka sin uppfattning genom lagakraftvunnet utslag mot den enskilde. Vad nu anförts gäller i tillämpliga delar även ifråga om bestämmelserna i 60 § 3 mom.

Beträffande svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets förslag, att ändring måtte vidtagas även i 17 § andra stycket lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn förklarar sig socialvårdskommittén instämma i vad förbundet anför. Vid länsstyrelsens prövning av ansökan om gottgörelse från statsverket av utgivet bidragsförskott borde länsstyrelsen sålunda äga taga hänsyn till att barnavårdsnämnden icke gjort ersättningsanspråk gällande gentemot enskild person i de fall, då synnerliga skäl talade mot sådan skyldighet. För att dylik hänsyn skulle kunna tagas, erfordrades uppenbarligen en direkt bestämmelse i 17 § om att barnavårdsnämnd finge eftergiva rätten att återkräva bidragsförskott, då synnerliga skäl talade däremot.

Slutligen avstyrker socialvårdskommittén de av statens inspektör för fattigvård och barnavård föreslagna ändringarna av dels 1 § fattigvårdslagen, dels 59 och 61 §§ i denna lag samt 65 § barnavårdslagen, dels ock 2 § lagen om lindring i de mindre bemedlades kostnader för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka. Härom anföres, bland annat, att tillägget till 1 § skulle kunna medföra en icke avsedd tolkning av den obligatoriska fattigvårdens omfattning samt att ändringarna i 59 och 61 §§ fattigvårdslagen samt 65 § barnavårdslagen torde komma att sakna praktisk betydelse.

En av ledamöterna i socialvårdskommittén, lasarettssysslomannen Hagård, har vid kommitténs behandling av förevarande ärende, vari samtliga ledamöter deltagit, avgivit särskilt yttrande samt däri anförd:

Emot den allmänna tankegången i föreliggande yttrande har jag icke något att erinra, men, då socialvårdskommittén fått sig förelagt att underkasta hela lagstiftningen rörande samhällets hjälpverksamhet allmän översyn och förslag i anledning härav under den närmaste tiden kommer att framläggas, synes det mig vara olämpligt att vid nuvarande tidpunkt omedelbart före en allmän revision vidtaga ändring i så grundläggande delar av fattigvårds- och barnavårdslagarna som stadgandena rörande försörjningsplikt och ersättningsskyldighet. Några tvingande skäl för en omedelbar ändring hava icke heller kunnat åberopas.

De ändringsförslag, som av kommittén tillstyrkts beträffande 65 § fattigvårdslagen och 68 § barnavårdslagen, hava dessutom enligt sakens natur fått en så vag formulering, att deras tillämpning kommer att föranleda tveksamhet hos hjälporganen i allmänhet och nödvändig göra utförliga anvisningar och förtydliganden.

Departementschefen.

Av den i det föregående lämnade redogörelsen framgår, att en kommitté av särskilda sakkunniga — socialvårdskommittén — under år 1938 blivit tillsatt med det omfattande uppdraget att verkställa en översyn av den svenska socialvården och framlägga därav föranledda förslag. Det synes

mig uppenbart, att under den tid, då denna kommittés utredningsarbete pågår, lagstiftningsåtgärder rörande till fattigvårds- och barnavårdslagstiftningen hörande spörsmål böra undvikas, därest ej särskilt starka skäl motivera desamma samt möjlighet förefinnes att genomföra ändringarna utan att föregripa den pågående utredningen. I fråga om de av fattigvårds- och barnavårdsinspektören framlagda förslagen till ändringar av 65 § fattigvårdslagen och 68 § 2 mom. barnavårdslagen har socialvårdskommittén ansett skälen för desamma så starka, att de kunde anses motivera ett omedelbart genomförande. Detsamma är förhållandet beträffande den av svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet föreslagna ändringen av 17 § lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn. Ett godtagande av övriga i förevarande sammanhang framlagda förslag till författningsändringar har socialvårdskommittén däremot, under åberopande av olika skäl, för vilka redogörelse lämnats i det föregående, förklarat sig icke vilja tillstyrka. Efter överbägande av de skilda lagändringsförslagen finner jag mig kunna i princip giva min anslutning till den uppfattning, åt vilken socialvårdskommittén givit uttryck.

På sätt som anförts av fattigvårds- och barnavårdsinspektören, vars uppfattning därutinnan delats i flertalet yttranden, bland annat av socialvårdskommittén, synas i mål angående ersättningskyldighet för utgiven fattigvård eller barnavård sådana omständigheter av social eller personlig art i vissa fall föreligga, att framställt ersättningsanspråk borde av myndigheterna ogillas. Möjlighet härtill förefinnes emellertid ej enligt gällande lagregler. Andra lagutskottet har i sitt av 1936 års riksdag godkända utlåtande påvisat några sådana fall, avseende förhållandet mellan barn och föräldrar, svärson och svärföräldrar samt make och andra makens barn. Även andra sådana fall kunna emellertid tänkas förekomma, t. ex. i förhållandet mellan föräldrar och vuxna barn, och jag finner med hänsyn därtill lämpligt, att — i överensstämmelse med föreliggande förslag till ändring av 65 § fattigvårdslagen och 68 § 2 mom. barnavårdslagen — en allmän möjlighet lämnas att i samtliga de fall, å vilka dessa lagrum äro tillämpliga, taga hänsyn till ej blott rent ekonomiska skäl utan även synnerliga skäl av annan art.

I enlighet med fattigvårds- och barnavårdsinspektörens förslag, vilket utan ändring tillstyrkts av socialvårdskommittén, finner jag lämpligt, att tillägg göras till 65 § fattigvårdslagen och 68 § 2 mom. andra stycket barnavårdslagen. Härigenom bliva emellertid de nya bestämmelserna icke tillämpliga å de fall, som avses i tredje stycket av samma moment. För att uppnå sådant resultat och för att tillika vinna, att föreskrifterna, vilka på sätt nyss anförts synas böra vara allmängiltiga, bliva tillämpliga även å de fall, som behandlas i fjärde stycket av momentet, hava särskilda bestämmelser härom upptagits i ett nytt femte stycke. Ett motsvarande stadgande har införts i 17 § lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn, vilken paragraf avfattats efter mönster av 65 § fattigvårdslagen och däremot svarande bestämmelse i 68 § 2 mom. barnavårdslagen.

Ett närmare angivande av vad som skall förstås med »synnerliga skäl» har under utredningen i allmänhet avstyrkts, bland annat av socialvårds-kommittén, och läser icke böra ifrågakomma.

Lagändringarna torde lämpligen kunna träda i kraft den 1 april 1939. Med hänsyn till att beslut, avseende fattigvård eller barnavård, belöpande å tid efter nämnda dag, vid lagens ikraftträdande kunna hava dessförinnan fattats av myndigheterna, föreslår jag, att beträffande ändringarna av fattigvårds- och barnavårdslagarna upptagas övergångsbestämmelser, enligt vilka frågor om skyldighet att utgiva ersättning för sådan vård skola få upptagas till ny prövning samt avgöras med tillämpning av bestämmelserna i de ändrade lagrummen i deras nya lydelse. Jag finner sålunda icke skäl föreslå bestämmelser, vilka skulle möjliggöra ändring av beslut rörande ersättningsskyldighet, som avser tid före de nya lagarnas trädande i kraft. Beträffande ändringen av 17 § lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn torde övergångsbestämmelser icke erfordras.

Föredraganden hemställer härefter, att upprättade förslag till
lag angående ändrad lydelse av 65 § lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården,

lag angående ändrad lydelse av 68 § 2 mom. lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag) samt

lag angående ändrad lydelse av 17 § lagen den 18 juni 1937 (nr 383) om förskottering av underhållsbidrag till barn

måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Lars Ekströmer.